

Beszámolók □ Szemlék □ Referátumok

A vállalati információs rendszerek irányítói

Az információk a gazdasági — és ezen belül a vállalati — életre gyakorolt hatásukat tekintve egyenértékűek a hagyományos erőforrásokkal (munka, nyersanyag, energia stb.). Ez a tény és felismerése határozza meg az *információs korszakot*, amelyben élünk, bár a következetes megvalósítására irányuló gyakorlati lépések még nem mindenütt mondhatók általánosaknak.

Az egyes szervezetek (vállalatok) működéséhez szükséges információk igen heterogének: származhatnak külső és belső forrásokból; megjelenési formájuk pedig a szóbeli közlésektől a legkülönbözőbb információhordozókig terjed. E változatos skála három fő kategóriája:

- ◆ *Vezetői (menedzsment) információk* — hagyományos értelemben ezek üzleti és igazgatási adatok.
- ◆ *Belső dokumentumok* — levelezés, telexforgalom, jegyzőkönyvek, feljegyzések, utasítások, körlevelek stb.
- ◆ *Kiadványok* — könyvek, folyóiratok, riportok, szabadalmak, szabványok stb., de a belső publikációk is.

A vállalatokon belüli információs rendszerek legfontosabb feladata ezeknek a különböző forrásoknak az integrálása, egységes működtetése, amelynek a következőkre kell kiterjednie:

- ◆ információforrások és -típusok,
- ◆ hardver és szoftver,
- ◆ adatbázisok,
- ◆ feldolgozási módszerek,
- ◆ információrendszerek.

A vonatkozó szakirodalom és külföldi példák egyöntetű megállapítása, hogy a legnagyobb nehézséget a szervezet különböző helyein (részlegekben, osztályokon) meglévő fájlok és az egyéb szétszórtan működő nyilvántartások egységesítése, valamint általános hozzáférhetővé tétele jelenti. — A ref.

A különböző külső és belső információk, illetve

forrásaik integrálása tekintetében fel kell oldani azokat az ellentéteket, amelyek a teendők megítélésében és súlyozásában a különböző érdekeltek, pl. egyfelől a számítógépes, másfelől az információs szakemberek között fennállnak.

A hetvenes évek második felétől terjed az a felismerés, hogy a technológiai lehetőségekre támaszkodó vállalati információs rendszerek létrehozásának és fokozatos fejlesztésének alapvető feltétele információs menedzserek kinevezése.

Elnevezésükre a szerző több mint húsz használatos változatot sorol fel. A két legismertebb változat: *CIO = Chief Information Officer* és *IRM = Information Resource Manager*. Külföldön ma már leggyakrabban csak ezekkel a rövidítésekkel jelölik őket, pl. a skandináv országokban is. — A ref.

1985-ben egy 1000 amerikai vállalatra kiterjedő vizsgálat azt mutatta ki, hogy 64 százalékban már kinevezett információs felelősök működtek, akiknek a tevékenysége az egész szervezetre kiterjedt.

Két előfeltétele van annak, hogy ezek a CIO-k, ill. IRM-ek megfeleljenek a szervezeten belüli különböző információk egységes gyűjtésére, tárolására, feldolgozására, terjesztésére és hasznosítására vonatkozó ellenőrzési és koordinálási feladatoknak:

- ◆ megfelelő szakmai ismeretek és
- ◆ olyan hatáskör, mely a vállalati hierarchia felső — igazgatói — szintjén biztosítja működésük eredményességét.

A szakirodalom azt javasolja az egyes szervezeteknek, hogy a kutatás, a termelés, a marketing vagy a pénzügyek irányítóihoz hasonlóan "információs alelnököt" vagy "információs igazgatót" nevezzenek ki. — A ref.

Az információs rendszer irányítóinak működését központilag és helyileg kiképzett információs és más szakemberek segítik.

Az integrált vállalati információs rendszerek létrehozásáért és fejlesztéséért felelős információs "fő-

nökök” működésének segítésére az egyes országokban különböző oktatási és képzési formák léteznek vagy alakulnak ki. Az ilyen integrált vállalati rendszerek speciális követelményekkel lépnek fel a különböző információs szakemberek képzéséhez szükséges oktatási tematikákat illetően is.

A SINTO szervezeti struktúrája és az orvostudományi-egészségügyi információellátás

A lengyel tudományos-műszaki információs “nagyrendszer”, a SINTO hívei és fejlesztői 1977 óta mindmáig azon munkálkodnak, hogy valamiféle egységes intézményi és funkcionális munkamegosztásba szervezzék a szakmai-szakirodalmi információellátást. Konokságukra jellemző, hogy a rendszer “általános tervezetét” eddig négy változatban készítették el. E változatok intézményi és funkcionális elképzeléseinek mindegyikére a mély hierarchikus tagoltság, valamint a tudományos és szakkönyvtárak sajátos “külön kezelése”, “külön tartása” nyomja rá a bélyegét.

Ha a SINTO és a vele összhangban kiadott 1984. évi egészségügyi miniszteri utasítás intézménytípusait összevetjük az orvostudományi-egészségügyi információellátás tényleges – bár korántsem kielégítő – helyzetével, nemcsak az “álom” és a “valóság” közötti különbség tűnik ki eklatánsan, hanem a “doktrína” és a “szükségletek” közötti is.

A SINTO és az említett utasítás a következő intézménytípusok mellett kardoskodik: a) országos központok (CINTE, az LTA Információs Központja), b) tárcaközpontok, c) ágazati és iparági központok, d) vállalati és vállalatközi központok, e) regionális és vajdasági központok, f) központi könyvtárak, g) együttműködő, azaz szak-, iskolai, pedagógiai és közművelődési könyvtárak.

Ezzel szemben az orvostudományi-egészségügyi információellátást a következő intézményrendszer biztosítja ténylegesen: a) Orvostudományi Főkönyvtár, egyben Orvostudományi Információs Központ, b) az orvostudományi egyetemek könyvtárai, c) vajdasági orvostudományi könyvtárak (korántsem minden vajdaságban működnek ilyenek), d) szakkönyvtárak, egyben intézményi és intézményközi információs központok, e) a tárca tudományos kutatóintézeteinek könyvtárai, f) egészségügyi iparágak információs központjai.

/STIBIC, V.: The information manager – his role, functions, profile and education. = Nachrichten für Dokumentation, 37. köt. 6. sz. 1986. p. 259–266./

(Balázs Sándor)

Ha abból indulunk ki, hogy az orvostudományi-egészségügyi információellátásban milyen rétegeket (tudományos kutatókat, gyógyítókat, orvostanhallgatókat, egészségügyi személyzetet, a gyógyítással kapcsolatos iparágak dolgozóit) kell kiszolgáltatni a rendszernek, azt mondhatjuk: a mostani rendszeren nem kell változtatni, hiszen az a tényleges szükségletnek megfelelően jött létre és működik.

Ha változtatni nem is kell, fejleszteni annál inkább. Különösen a vajdasági orvostudományi könyvtárak “foghijait” kell megszüntetni, a meglévőket pedig olyanná fejleszteni, hogy eleget tudjanak tenni a területileg szóródó használók, a körzeti orvosok és más egészségügyi szükségleteinek.

Az sem kérdéses, hogy a rendszeren belüli irodalomellátás és feldolgozás ugyancsak a kor színvonalára hozandó.

A kiegészítési-fejlesztési tennivalók annál sürgetőbbek, mivel a gyógyítás tudományában való szüntelen előrehaladás az orvosok és az egészségügyi körében elemi etikai kérdés. Így “minden egészségügyi dolgozónak, de különösen, ha felsőfokú képzettséggel rendelkezik, attól függetlenül kell igénybe vennie az orvostudományi-egészségügyi információt, hogy hol dolgozik, egyetemi klinikán-e vagy kórházi osztályon, körzeti orvosként-e vagy szanatóriumokban, nemegyszer távol a vajdasági városoktól”.

A dolog lényege tehát a továbbépítés az eddigi rendszerben, s nem pedig a SINTO absztrakt sémához való igazodás.

/HOWORKA, B.: Struktura organizacyjna SINTO a budowa i funkcjonowanie resortowej sieci naukowej informacji medycznej. = Aktualne problemy informacji i dokumentacji, 32. köt. 3. sz. 1987. p. 21–27./

(Futala Tibor)